

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Благодійний фонд «Харків з тобою»
Фонд Миколи Томенка «Рідна країна»
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

До 185-річчя від дня народження Христини Алчевської

**ПРОСВІТНИЦЬКА СПАДЩИНА ХРИСТИНИ АЛЧЕВСЬКОЇ В
КОНТЕКСТІ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ ТА СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ
(м. Харків, 29 – 30 травня 2026 року)**

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**Харків
2026**

УДК 37.091.4(477):374.7

П 82

Редакційна колегія:

Башкір О. І. – д-р пед. наук, професор, завідувач кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Васильєва С. О. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Кін О. М. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Попова О. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Собченко Т. М. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Просвітницька спадщина Христини Алчевської в контексті освіти дорослих та сучасної педагогіки: матеріали Всеукраїнської наукової конференції (м. Харків, 29 – 30 травня 2026 р.): збірник наукових праць [електронне видання]. – Х.: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2026. –119 с.

У збірнику висвітлено актуальні проблеми освіти дорослих та сучасної педагогіки крізь призму просвітницької спадщини Христини Алчевської. Представлено результати наукових досліджень учених, викладачів, учителів, докторантів, аспірантів і здобувачів вищої освіти, присвячені питанням педагогічної персоналістики, громадсько-просвітницької діяльності Христини Алчевської, історико-педагогічних засад розвитку освіти дорослих, методології та компаративних досліджень у галузі андрагогіки.

Матеріали збірника будуть корисними науковцям, докторантам, аспірантам, викладачам закладів вищої освіти, педагогічним працівникам, здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться проблемами освіти дорослих, історією педагогіки та перспективами розвитку сучасної освітньої науки.

*Рекомендовано редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Протокол № 6 від 17 червня 2026р.*

Отже, онлайн-платформи є ефективним засобом організації неформальної освіти дорослих в умовах цифрової трансформації суспільства. Їх використання забезпечує доступність освітніх ресурсів, гнучкість навчання, можливість індивідуалізації освітньої траєкторії та безперервного професійного розвитку особистості. Сучасні онлайн-платформи сприяють формуванню цифрової компетентності, розвитку навичок самоосвіти та розширенню можливостей для навчання впродовж життя. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні педагогічних умов ефективного використання онлайн-платформ у різних формах неформальної освіти дорослих.

Список використаних джерел

1. Боярська-Хоменко А. В. Історіографічний аспект дослідження проблеми професійної освіти дорослих у країнах Європи. *Науково-педагогічні студії*. 2020. Вип. 4. С. 8–17. URL: <https://naps.gov.ua/ua/press/releases/2063/>
2. Лук'янова Л. Б. Освіта дорослих: теоретичні і методологічні засади : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2012. 272 с.
3. Морзе Н.В., Буйницька О.П., Варченко-Троценко Л.О. Створення сучасного електронного навчального курсу в системі Moodle : навч. посібник. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2016. 232 с.
4. Собченко Т.М. Досвід використання інформаційно-комунікаційних технологій при викладанні педагогічних дисциплін. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки*. 2020. № 44. С. 71–78. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2020_3_11
5. Собченко Т., Федоренко В. Використання сучасних інтерактивних технологій у професійній підготовці філологів. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2023. Т. 24, № 2. С. 142–151. [https://doi.org/10.35387/od.2\(24\).2023.142-151](https://doi.org/10.35387/od.2(24).2023.142-151)
6. Voichuk Yu. D., Voiarska-Khomenko A. V., Shtefan L. A. Adult vocational education system in Ukraine and Central Europe. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2022. Вип. 52. С. 21–33. DOI: <https://doi.org/10.34142/23128046.2022.52.02>

ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS У МАГІСТРІВ ЯК ЦІЛЬОВИЙ ОРІЄНТИР ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ДОРΟΣЛИХ

Оксана СТОЛЯРЕНКО

кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький національний технічний університет
м. Вінниця, Україна

Олена СТОЛЯРЕНКО

доктор педагогічних наук, професор
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
м. Вінниця, Україна

У статті досліджено теоретичні та методичні аспекти формування soft skills у магістрів як цільового орієнтуру інноваційних технологій навчання дорослих. Проаналізовано специфіку андрагогічного процесу в умовах цифровізації та динамічних змін на ринку праці. Обґрунтовано ефективність застосування інтерактивних, тренінгових та контекстних технологій для розвитку гнучких навичок майбутніх фахівців.

Ключові слова: soft skills, гнучкі навички, навчання дорослих, андрагогіка, магістри, інноваційні технології навчання.

The article explores the theoretical and methodical aspects of soft skills formation in master's students as a target orientation of innovative adult learning technologies. The specifics of the andragogical process in the conditions of digitalization and dynamic changes in the labor market are analyzed. The effectiveness of using interactive, training, and contextual technologies for the development of future specialists' soft skills is substantiated.

Keywords: soft skills, adult learning, andragogy, master's students, innovative learning technologies.

Сучасний етап розвитку суспільства знань, що розгортається в умовах невизначеності, глобальних криз та стрімкої цифровізації, висуває принципово нові вимоги до якості підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти. Традиційна освітня парадигма, орієнтована переважно на засвоєння вузькопрофесійних знань (hard skills), дедалі більше демонструє свою обмеженість. Сьогодні успішність професійної самореалізації магістра визначається не лише рівнем його фахової компетентності, а й розвиненістю «гнучких навичок» (soft skills) - комунікативних здібностей, емоційного інтелекту, критичного мислення, уміння працювати в команді, адаптивності та лідерських якостей. Потреба у формуванні цих складників актуалізує переосмислення дидактичного інструментарію вищої школи через призму концепції навчання дорослих (андрагогіки) та впровадження інноваційних технологій.

Проблема навчання дорослих та специфіка андрагогічного підходу висвітлені у фундаментальних працях вітчизняних та зарубіжних науковців (М. Ноулз, Л. Лук'янова [2], С. Сисоєва [4]). Питанням дефініції, класифікації та формування soft skills у студентському віці присвячено низку сучасних досліджень. Зокрема, О. Пометун розглядає інтерактивні методи як основу розвитку соціальних компетентностей [3]; Е. Зеєр наголошує на важливості гнучких навичок у контексті професійно-особистісного становлення фахівця. Модернізацію вищої освіти на засадах інноваційних технологій досліджували В. Кремень, І. Дичківська [1]. Водночас, попри значний масив наукових розробок, потенціал інноваційних технологій навчання дорослих як цільового орієнтуру для цілеспрямованого розвитку soft skills у магістрів потребує глибшого теоретико-методичного обґрунтування.

Актуальність цього дослідження зумовлена кількома чинниками. По-перше, запитом сучасного ринку праці на фахівців із високим рівнем адаптивності та розвиненими лідерськими якостями, які здатні ефективно взаємодіяти в міждисциплінарних командах. По-друге, психологічними особливостями магістрів як дорослих суб'єктів навчання, що вже мають певний життєвий і професійний досвід, сформовані ціннісні орієнтації та прагнуть до практико-орієнтованого навчання. По-третє, необхідністю подолання протиріччя між об'єктивною потребою суспільства в магістрах із розвиненими soft skills та недостатнім рівнем технологізації цього процесу в реальній практиці закладу вищої освіти.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та аналіз специфіки формування soft skills у магістрів як пріоритетного цільового орієнтиру в системі використання інноваційних технологій навчання дорослих.

Специфіка навчання на магістерському рівні полягає в тому, що здобувачі вищої освіти перебувають у періоді ранньої дорослості та виступають зрілими особистостями зі сформованою системою мотивації. З позицій андрагогічного підходу, навчання дорослих є успішним лише тоді, коли воно має суб'єкт-суб'єктний характер, спирається на досвід студента та орієнтоване на розв'язання реальних життєвих чи професійних проблем [3, с. 45].

У цьому контексті soft skills виступають не просто додатковими вміннями, а ядром професійної лабільності фахівця. Ми класифікуємо ключові soft skills магістрів за чотирма основними блоками:

1. комунікативні навички (ділове спілкування, переговори, презентація, фасилітація).
2. когнітивні навички (критичне та системне мислення, прийняття рішень у форс-мажорних обставинах).
3. емоційно-вольові (Self-management) (тайм-менеджмент, стресостійкість, саморефлексія, емоційний інтелект).
4. управлінські та командні навички (лідерство, делегування, управління конфліктами) [5].

Формування зазначеної структури в умовах магістратури вимагає переходу від репродуктивних методів навчання до інноваційних технологій, що моделюють квазіпрофесійну діяльність. Як свідчить досвід, найбільш ефективними у навчанні дорослих є технології контекстного, проектного та інтерактивного навчання [6].

Розглянемо результати впровадження окремих технологічних рішень. Технологія кейс-методу (Case-study) дозволяє інтегрувати hard та soft skills. Аналізуючи конкретну практичну ситуацію, магістри змушені не лише застосовувати теоретичні знання, а й демонструвати навички аргументації, командної взаємодії та критичного аналізу. Дослідження показують, що регулярне використання кейсів підвищує рівень комунікативної впевненості студентів на 25-30% [1, с. 88].

Особливе місце в андрагогічному процесі посідають тренінгові технології (тренінги лідерства, командоутворення, тайм-менеджменту). Тренінг як форма

активного навчання дорослих забезпечує високий рівень залученості, деконструкцію неефективних поведінкових стереотипів та швидке засвоєння нових моделей комунікації завдяки постійному зворотному зв'язку.

В умовах цифровізації освіти потужним інструментом стають цифрові та імерсивні технології. Використання інтерактивних платформ для спільної роботи (Miro, Padlet), участь у вебінарах та симуляційних іграх дозволяють формувати навички віртуальної колаборації та цифрового етикету (netiquette), що є критично важливим для сучасного ринку праці. Залучення елементів гейміфікації стимулює внутрішню мотивацію дорослих учнів, знімаючи психологічні бар'єри перед можливими помилками [2, с. 112].

Таким чином, інноваційні технології навчання дорослих перетворюють освітній процес на динамічне середовище, де soft skills формуються не ізольовано, а як наскрізний елемент будь-якої пізнавальної та професійно орієнтованої діяльності магістра.

Проведене дослідження дозволяє констатувати, що формування soft skills у магістрів є невід'ємною вимогою постіндустріального суспільства знань і виступає провідним індикатором готовності випускника до високоефективної професійної діяльності в мінливих соціально-економічних умовах. Ефективність цього процесу в магістратурі безпосередньо залежить від урахування принципів андрагогіки, що передбачають визнання автономії та суб'єктності студента, опору на його попередній практичний і життєвий досвід, а також орієнтацію на невідкладне застосування здобутих умінь у реальному житті. У зв'язку з цим інноваційні технології навчання дорослих, такі як кейс-метод, психологічні та професійні тренінги, ігрові симуляції та цифрові інструменти віртуальної колаборації, виступають оптимальним дидактичним засобом актуалізації гнучких навичок. Вони штучно створюють ситуації реального вибору, командної відповідальності та міжособистісної взаємодії, трансформуючи позицію магістра з пасивного споживача інформації в активного архітектора власних компетентностей. Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі пов'язані з розробкою надійного діагностичного інструментарію та критеріїв для моніторингу рівнів сформованості конкретних блоків soft skills на різних етапах навчання дорослих у закладах вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підручник. 3-тє вид., переробл. Київ : Академвидав, 2015. 304 с.
2. Лук'янова Л. Б. Концептуальні засади навчання дорослих: вітчизняний та зарубіжний досвід. Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи. 2017. Вип. 1 (13). С. 105–115.
3. Пометун О. І. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. Київ : А.П.Н., 2002. 136 с.
4. Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник. НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. Київ : ВД «ЕКМО», 2011. 320 с.

5. Столяренко О., Столяренко О., Магас Л. Педагогічні стратегії формування трансверсальних компетентностей у здобувачів вищої освіти технічного профілю. Теорія і методика професійної освіти: колективна монографія. Редакційна колегія: С. В. Грищенко, О. О. Лілік, І. В. Бужина, Н. Н. Завидівська. Випуск 4. 2026. Чернігів: Десна Поліграф, 2026. Розділ 6. С. 142–156. DOI <https://doi.org/10.69842/prof2026.4.6>

6. Столяренко Ол. В., Столяренко О. В. Розвиток загальних компетенцій фахівців: національні особливості та глобальні виклики. Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи, 2(28), 2025. С. 35–45. DOI: [https://doi.org/10.35387/od.2\(28\).2025.35-45](https://doi.org/10.35387/od.2(28).2025.35-45)

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ МОТИВАЦІЙНО-ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Оксана ФІЛОНЕНКО

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри освітніх наук
Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка
м. Кропивницький, Україна

Олег ГРИБ

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка
м. Кропивницький, Україна

У статті розглянуто роль інноваційних технологій у формуванні мотиваційно-ціннісного ставлення майбутніх педагогів до професійної діяльності. Встановлено, що їх застосування забезпечує підвищення мотивації до навчання, розвиток професійної компетентності, формування позитивного ставлення до педагогічної праці та готовності до безперервного професійного самовдосконалення.

Ключові слова: інноваційні технології, мотиваційно-ціннісного ставлення, майбутні педагоги, професійна підготовка.

The article examines the role of innovative technologies in the formation of motivational and value attitudes of future teachers towards professional activity. It has been established that their use ensures increased motivation for learning, development of professional competence, formation of a positive attitude towards pedagogical work and readiness for continuous professional self-improvement.

Keywords: innovative technologies, motivational and value attitudes, future teachers, professional training.

У сучасних умовах модернізації системи освіти особливої актуальності набуває проблема формування мотиваційно-ціннісного ставлення майбутніх педагогів до професійної діяльності. Професійна підготовка майбутнього